

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

19 aprilie 2016

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit în următoarea componență:
președinte
judecători

URSACHE Petru
NICOLAEV Ghenadie
TIMOFTI Vladimir
ALERGUȘ Constantin
TOMA Nadejda

a judecat, fără citarea părților, recursurile ordinare declarate de inculpatul Tomac Leonid și avocatul acestuia Cociu Mihail și succesorul părții vătămate Ceban Ina și avocatul acesteia Todorov Maxim, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 05 iunie 2015 în cauza penală privindu-i pe

TOMAC Leonid Victor, *născut la 21 noiembrie 1977 în or. Basarabeasca, domiciliat în or. Ceadâr Lunga, str. Visoțcova 2, ap. 1;*

LOMANOVSKI Aurel Pavel, *născut la 03 februarie 1962 în r-nul Soroca și domiciliat în r-nul Cahul, stația Greceni;*

PAVLENCO Anatoli Alexandr, *născut la 14 martie 1978 în r-nul Vulcănești, domiciliat în r-nul Cahul, sat. Burlăceni, str. Cotovschi 71.*

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 11.09.2012 - 30.01.2015;

Instanța de apel: 15.04.2015 - 05.06.2015;

Instanța de recurs: 29.01.2016 – 19.04.2016.

Asupra recursurilor ordinare declarate, în baza actelor din dosar, Colegiul penal lărgit

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătorei Basarabeasca din 30 ianuarie 2015, au fost recunoscuți vinovați și condamnați:

- Lomanovschi A. în baza art. 361 alin. (2) lit. b) Cod penal la pedeapsă sub formă de amendă în mărime de 220 unități convenționale, ceea ce constituie 4400 lei;

- Pavlenco A. în baza art. 361 alin. (2) lit. b) Cod penal la pedeapsă sub formă de amendă în mărime de 220 unități convenționale, ceea ce constituie 4400 lei.

Totodată, Lomanovschi A., Pavlenco A. și Tomac L. au fost achitați de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 183 alin. (2) Cod penal, pe motiv că fapta imputată lor nu întrunește elementele infracțiunii.

Acțiunea civilă înaintată de către Ceban I. a fost lăsată fără examinare.

Măsura preventivă - obligarea de a nu părăsi localitatea, aplicată în privința lui Lomanovschi A., Pavlenco A. și Tomac L., a fost încetată de drept.

2. Pentru a se pronunța astfel, instanța de fond a constatat că, Lomanovschi A. în perioada anului 2011, aflându-se în or. Basarabeasca și activând în calitate de maestru al Secției de întreținere a căii Basarabeasca filiala Î.S. „Calea Ferată din Moldova”, acționând împreună și prin înțelegere prealabilă cu șeful de sector (brigadierul) districtului nr. 8 al Secției menționate, Pavlenco A. și alte persoane neidentificate de organul de urmărire penală, au falsificat din numele montorului de cale ferată Ceban Vl., semnăturile în Fișa personală de instruire în domeniul securității și protecției în muncă și în Registrul de instruire continuă în domeniul securității în muncă, care sunt documente oficiale care acordă drepturi și eliberează de obligații.

Conform Raportului de expertiză grafoscopică nr. 04 din 11.01.2012 s-a constatat că semnăturile în rubrica „*подпись рабочего прошедшего обучение*” la capitolul II „Instruirea la locul de muncă” și semnăturile în capitolul III „Instruirea periodică” rubrica nr. 5 „*Semnătură muncitorului instruit*” coloana (5) din Fișa personală de instruire în domeniul securității și protecției în muncă a lui Ceban Vl., din datele: 26.11.2009, 31.05.2010, 14.06.2010, 30.06.2010, 07.10.2010, 02.11.2010, 21.01.2011 și semnăturile din numele lui în Registrul de instruire continuă la data de 28.11, 23.04, 07.05, 10.05, sunt executate de Lomanovschi A.

Semnătura în rubrica „*semnătura muncitorului instruit*” în rubrica nr.5 la data instruirii din 09.02.2010 a fișei personale pe numele lui Ceban Vl. este executată de Pavlenco A. Tot de Pavlenco A. sunt executate și semnăturile din numele lui Ceban Vl. în Registrul de instruire continuă în domeniul securității în muncă pe paginile lui la datele de 29.03, 30.03, 31.03, 01.04, 03.04, 05.04, 07.04, 08.04, 11.04, 12.04, 14.04, 15.04, 18.04, 19.04, 20.04, 21.04, 22.04, 24.04, 26.04, 27.04, 28.04, 29.04, 30.04, 03.05, 04.05, 05.05.2011. Celelalte rămase de altă persoană.

Pavlenco A., în perioada anului 2011, aflându-se în orașul Basarabeasca și activând în calitate de șef de echipă (brigadier) al districtului nr. 8 a Secției de întreținere a căii Basarabeasca filiala ÎS „Calea Ferată din Moldova”, acționând împreună și prin înțelegere prealabilă cu maestru al Secției de întreținere a căii Basarabeasca filial ÎS „CFM”, Lomanovschi A. și alte persoane neidentificate de organul de urmărire penală, au falsificat din numele montorului de cale ferată Ceban Vl., semnăturile în fișa personală de instruire în domeniul securității și protecției în muncă și în registrul de instruire continuă în domeniul securității în muncă care sunt documente oficiale care acordă drepturi și eliberează de obligații.

Conform Raportului de expertiză grafoscopică nr. 04 din 11.01.2012 s-a constatat că, semnăturile în rubrica „*подпись рабочего прошедшего обучение*” la capitolul II „Instruirea la locul de muncă” și semnăturile în capitolul III „Instruirea periodică” rubrica

nr. 5 „Semnătură muncitorului instruit” coloana (5) din Fișa personală de instruire în domeniul securității și protecției în muncă a lui Ceban VI., din data de 26.11.2009, 31.05.2010, 31.05.2010, 14.06.2010, 30.06.2010, 07.10.2010, 02.11.2010, 21.01.2011 și semnăturile din numele lui în Registrul de instruire continuă la data de 28.11, 23.04, 07.05, 10.05, sunt executate de Lomanovschi A. Celelalte rămase de altă persoană.

Semnătura în rubrica „semnătura muncitorului instruit” în rubrica nr.5 la data instruirii 09.02.2010 a fișei personale pe numele lui Ceban VI. este executată de Pavlenco A. De Pavlenco A. sunt executate și semnăturile din numele Ceban VI. în Registrul de instruire continuă în domeniul securității în muncă pe paginile lui la data de 29.03, 30.03, 31.03, 01.04, 03.04, 05.04, 07.04, 08.04, 11.04, 12.04, 14.04, 15.04, 18.04, 19.04, 20.04, 21.04, 22.04, 24.04, 26.04, 27.04, 28.04, 29.04, 30.04, 03.05, 04.05, 05.05.2011.

Pe baza stării de fapt expuse mai sus, confirmată de probele administrate, instanța a reținut că, *în drept*, faptele inculpaților Lomanovschi A. și Pavlenco A. întrunesc elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute de art. 361 alin. (2) lit. b) Cod penal, adică *confeccionarea, deținerea, vânzarea sau folosirea documentelor oficiale false, care acordă drepturi sau eliberează de obligații, săvârșite de două sau mai multe persoane.*

3. Potrivit actului de sesizare a instanței, Lomanovschi A., a fost învinuit de faptul că, fiind numit în baza ordinului nr. 141 din 2007 și activând în calitate de maestru al Secției de întreținere a căii Basarabeasca filiala ÎS „Calea Ferată din Moldova”, fiind persoană cu funcție de răspundere, căruia într-o întreprindere de stat i s-a acordat permanent, prin numire, drepturi și obligațiuni în vederea exercitării acțiunilor organizatorico-economice, iar conform pct. 1.1 și pct. 2.3 a Regulamentului maestrului sectorului de producție secției de întreținere a căii și a stației de mașini de cale, fiind persoană responsabilă de securitatea circulației, organizarea procesului tehnologic, instruirea șefilor de echipă (brigadierilor) și a lucrătorilor în domeniul regulilor de efectuare a lucrărilor, asigurare a securității traficului feroviar și a tehnicii securității, a încălcat împreună cu maestrul superior Tomac L. și de sector (brigadierul) Pavlenco A., regulile de securitate și protecție a muncii, care a provocat din imprudență decesul unei persoane, în următoarele circumstanțe:

Fiind obligat în baza art. 232 alin. (1) și alin. (2) al Codului muncii, să organizeze activitatea la locul de muncă, încât să asigure condițiile de protecție și igienă a acestuia și a muncii, să se evite pozițiile forțate și nefirești ale corpului salariatului și să asigure posibilitatea schimbării poziției corpului în timpul lucrului prin amenajarea locului de muncă, prin folosirea echipamentelor tehnice corespunzătoare, prin optimizarea fluxului tehnologic, iar pentru locurile de muncă în care există factori nocivi de natură fizică, să prevadă măsuri de asigurare a unui ritm și regim de muncă care ar preveni vătămarea sănătății salariaților, în baza art. 18 al Legii cu privire la protecția muncii, să organizeze condiții de muncă sănătoase și inofensive, precum și controlul asupra factorilor periculoși și nocivi, în baza pct. 8 al Regulamentului, maestrului sectorului de producție secției de întreținere a căii și a stației de mașini de cale, să petreacă instructajul periodic în echipă la încălcarea cerințelor de securitate a muncii, încălcând prevederile menționate mai sus și cerințele pct. 3.71 al Instrucțiunii nr. 5 privind securitatea și sănătatea în muncă pentru montatorii de cale, maestrul de cale și șeful de sector la Secția de întreținere căii

Basarabeasca filiala ÎS „Calea Ferată din Moldova” aprobată prin ordinul 99 din 28.04.2010, care prevede că încărcarea, descărcarea, transportarea traverselor din beton armat se efectuează doar cu utilizarea mașinilor, mecanismelor sau dispozitivelor special, nu a efectuat instructajul periodic corespunzător a montorilor de cale ferată în domeniul securității și protecției a muncii, și a permis la data de 22.06.2011 efectuarea de către montorii de cale ferată a descărcării manuale, fără utilizarea mașinilor, mecanismelor și dispozitivelor speciale, a traverselor din beton armat „KIII P65” de pe platforma nr. 44384543, la km 237, interval de cale ferată Greceni-Vulcănești.

Ca rezultat al acestor încălcări, la data de 22 iunie 2011, la km 237, interval de cale ferată Greceni-Vulcănești, în timpul descărcării manuale a traverselor din beton armat, montorul de cale ferată a Secției de întreținere a căii Basarabeasca filiala ÎS „CFM” cet. Ceban VI. a căzut de pe platforma deschisă cu patru axe, de la o înălțime de aproximativ 1.68 m., lovindu-se cu capul de o traversă din beton descărcată anterior, după care fiind transportat la spitalul raional Vulcănești, la 25.06.2011 Ceban VI. a decedat.

Conform raportului de expertiză medico-legală nr. 474 din 01.02.2012 s-a constatat că cauza decesului cet. Ceban VI. a fost vătămarea corporală gravă, periculoasă pentru viață, provocată de trauma craniu-cerebrală, complicată cu bronhopneumonie purulentă, confirmată prin rezultatele examinărilor macro și microscopic.

Caracterul, volumul și localizarea leziunilor corporale depistate denotă faptul producerii lor în rezultatul căderii lui Ceban VI. de pe un plan superior (posibil de pe platforma de la înălțime de 1,68 m) cu lovirea capului în regiunea parieto-fronto-temporală dreaptă de un corp contondent dur, inclusiv traversa de beton. Formarea acestor leziuni în urma unei căderi simple de pe suport propriu, se exclude.

Pavlenko A. a fost învinuit de faptul că fiind numit în baza ordinului nr. 105 din 20.05.2010 și activând în calitate de șef de echipă (brigadier) al districtului nr. 8 a Secției de întreținere a căii Basarabeasca filiala ÎS „Calea Ferată din Moldova”, fiind persoană cu funcție de răspundere, căruia într-o întreprindere de stat i s-a acordat permanent, prin numire, drepturi și obligațiuni în vederea exercitării acțiunilor organizatorico-economice, iar conform pct. 2.9 și 2.10 a Instrucțiunii de serviciu pentru șeful de echipă (brigadier) a secției de întreținere a căii, fiind persoană responsabilă de conducerea activității echipei încredințate, învățarea montorilor de cale folosirii procedurilor corecte de lucru de înaltă productivitate, petrecerea instructajului privind regulile de efectuare a lucrărilor, a tehnicii securității și sănătății în muncă, și verificarea respectării acestor cerințe, a încălcat împreună cu maistrul superior Tomac L. și maistrul Lomanovschi A., regulile de securitate și protecție a muncii, care a provocat din imprudență decesul a unei persoane, în următoarele circumstanțe:

Fiind obligat în baza art. 232 alin. (1) și alin. (2) al Codului Muncii, să organizeze activitatea la locul de muncă, încât să asigure condițiile de protecție și igienă a acestuia și a muncii, să se evite pozițiile forțate și nefirești ale corpului salariatului și să asigure posibilitatea schimbării poziției corpului în timpul lucrului prin amenajarea locului de muncă, prin folosirea echipamentelor tehnice corespunzătoare, prin optimizarea fluxului tehnologic, iar pentru locurile de muncă în care există factori nocivi de natură fizică, să

prevadă măsuri de asigurare a unui ritm și regim de muncă care ar preveni vătămarea sănătății salariaților, în baza art. 18 al Legii cu privire la protecția muncii, să organizeze condiții de muncă sănătoase și inofensive, precum și controlul asupra factorilor periculoși și nocivi, în baza pct. 2.10 al Instrucțiunii de serviciu pentru șeful de echipă (brigadier) a secției de întreținere a căii, să petreacă instruirea în domeniul securității și sănătății în muncă și verificarea respectării acestor cerințe, încălcând prevederile menționate mai sus și cerințele pct. 3.71 a Instrucțiunii nr. 5 privind securitatea și sănătatea în muncă pentru montatorii de cale, maistrul de cale și șeful de sector la Secția de întreținere căii Basarabeasca filiala Î.S. „Calea Ferată din Moldova” aprobată prin Ordinul 99 din 28.04.2010, care prevede că, încărcarea, descărcarea, transportarea traverselor din beton armat se efectuează doar cu utilizarea mașinilor, mecanismelor și dispozitivelor speciale, nu a efectuat instruirea corespunzătoare în domeniul securității și sănătății în muncă și a permis la data de 22.06.2011 efectuarea de către montorii de cale ferată a descărcării manuale, fără utilizare mașinilor, mecanismelor și dispozitivelor speciale, a traverselor din beton armat „KIII P65” de pe platforma nr.44384543, la km 237, interval de cale ferată Greceni-Vulcănești.

Ca rezultat al acestor încălcări, la data de 22 iunie 2011, la km 237, interval de cale ferată Greceni-Vulcănești, în timpul descărcării manuale a traverselor din beton armat, montorul de cale ferată a Secției de întreținere a căii Basarabeasca filiala ÎS „CFM” cet. Ceban VI. a căzut de pe platforma deschisă cu patru axe, de la o înălțime de aproximativ 1.68 m., lovindu-se cu capul de o traversă din beton descărcată anterior, după care fiind transportat la spitalul raional Vulcănești, la 25.06.2011, Ceban VI. a decedat.

Conform raportului de expertiză medico-legală nr. 474 din 01.02.2012 s-a constatat, că cauza decesului cet. Ceban VI. a fost vătămarea corporală gravă, periculoasă pentru viață, provocată de trauma craniu-cerebrală, complicată cu bronhopneumonie purulentă, confirmată prin rezultatele examinărilor macro și microscopic. Caracterul, volumul și localizarea leziunilor corporale depistate denotă faptul producerii lor în rezultatul căderii lui Ceban VI. de pe un plan superior (posibil de pe platforma de la înălțime de 1,68 m) cu lovirea capului în regiunea parieto-fronto-temporală dreaptă de un corp contondent dur, inclusiv traversa de beton. Formarea acestor leziuni în urma unei căderi simple de pe suport propriu, se exclude.

Tomac L. a fost învinuit de faptul că, fiind numit în baza ordinului nr. 159 din 01.09.2009 și activând în calitate de maistru superior sectorul 2 al Secției de întreținere a căii Basarabeasca filiala ÎS „Calea Ferată din Moldova”, fiind persoană cu funcție de răspundere, căruia într-o întreținere de stat i s-a acordat permanent, prin numire, drepturi și obligațiuni în vederea exercitării acțiunilor organizatorico-economice, iar conform dispoziției nr.285 din 16.06.2011, fiind persoană responsabilă de asigurarea securității circulației și efectuarea lucrărilor de schimbare a traverselor pe segmentul Greceni-Vulcănești, la data de 22.06.2011, a încălcat împreună cu maistrul Lomanovschi A. și brigadierul Pavlenco A., regulile de securitate și protecție a muncii, care a provocat din imprudență decesul a unei persoane, în următoarele circumstanțe.

Fiind obligat în baza art. 232 alin. (1) și alin. (2) al Codului muncii, să organizeze activitatea la locul de muncă, încât să asigure condițiile de protecție și igienă a acestuia și a muncii, să se evite pozițiile forțate și nefirești ale corpului salariatului și să asigure posibilitatea schimbării poziției corpului în timpul lucrului prin amenajarea locului de muncă, prin folosirea echipamentelor tehnice corespunzătoare, prin optimizarea fluxului tehnologic, iar pentru locurile de muncă în care există factori nocivi de natură fizică, să prevadă măsuri de asigurare a unui ritm și regim de muncă care ar preveni vătămarea sănătății salariaților, în baza art. 18 al Legii cu privire la protecția muncii, să organizeze condiții de muncă sănătoase și inofensive, precum și controlul asupra factorilor periculoși și nocivi, încălcând prevederile menționate mai sus și cerințele pct.3.63 al Instrucțiunii nr. 5 privind securitatea și sănătatea în muncă pentru montatorii de cale, maistrul de cale și șeful de sector la Secția de întreținere căii Basarabeasca filiala Î.S. „Calea Ferată din Moldova” aprobată prin Ordinul 99 din 28.04.2010, care prevede că, încărcarea, descărcarea, transportarea traverselor din beton armat se efectuează doar cu utilizarea mașinilor, mecanismelor și dispozitivelor speciale și cerințele pct. 3.71 al aceleiași Instrucțiuni, care prevede că, încărcarea, descărcarea, transportarea traverselor din beton armat se efectuează doar cu utilizarea mașinilor, mecanismelor și dispozitivelor speciale, a permis la data de 22.06.2011 efectuarea de către montorii de cale ferată a descărcării manuale, fără utilizare mașinilor, mecanismelor și dispozitivelor speciale, a traverselor din beton armat „KIII P65” de pe platforma nr. 44384543, la km 237, interval de cale ferată Greceni-Vulcănești.

Ca rezultat al acestor încălcări, la data de 22 iunie 2011, la km 237, interval de cale ferată Greceni-Vulcănești, în timpul descărcării manuale a traverselor din beton armat, montorul de cale ferată a Secției de întreținere a căii Basarabeasca filiala ÎS „CFM” cet. Ceban VI. a căzut de pe platforma deschisă cu patru axe, de la o înălțime de aproximativ 1.68 metri, lovindu-se cu capul de o traversă din beton descărcată anterior. Fiind transportat la spitalul raional Vulcănești, la 25.06.2011 Ceban VI. a decedat.

Conform raportului de expertiză medico-legală nr. 474 din 01.02.2012 s-a constatat, că cauza decesului cetățeanului Ceban VI. a fost vătămarea corporală gravă, periculoasă pentru viață, provocată de trauma craniu-cerebrală, complicată cu bronhopneumonie purulentă, confirmate prin rezultatele examinărilor macro-și microscopice.

Caracterul, volumul și localizarea leziunilor corporale depistate denotă faptul producerii lor în rezultatul căderii Ceban VI. de pe un plan superior (posibil de pe platforma de la înălțime de 1,68 m) cu lovirea capului în regiunea parieto-fronto-temporală dreaptă de un corp contondent dur, inclusiv traversa de beton. Formarea acestor leziuni în urma unei căderi simple de pe suport propriu, se exclude.

În drept, faptele inculpaților au fost încadrate de procuror în baza art. 183 alin. (2) Cod penal, *încălcarea de către o persoană cu funcție de răspundere a tehnicii securității sau a altor reguli de protecție a muncii, acțiune care a provocat din imprudență decesul unei persoane.*

4. Legalitatea și temeinicia sentinței în modul și termenul prevăzut de art. 401-402 Cod de procedură penală, a fost atacată cu apeluri de către procuror și avocatul Todorov M. în numele succesorului victimei Ceban I.

4.1. Procurorul a solicitat casarea parțială a sentinței în partea achitării lui Lomanovschi A., Pavlenco A. și Tomac L. în baza art. 183 alin. (2) Cod penal, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri prin care ultimii să fie recunoscuți culpabili de săvârșirea infracțiunii nominalizate, cu stabilirea pedepselor în privința tuturor de 3 ani închisoare, cu executarea acesteia în penitenciar de tip semiînchis și cu privarea de dreptul de a ocupa funcții în cadrul întreprinderilor de stat pe un termen de 1 an, iar în conformitate cu prevederile art. 90 Cod penal, executarea pedepselor la toți trei să fie suspendată condiționat, pe un termen de probațiune de 3 ani. În argumentarea apelului s-a invocat că:

- sentința este ilegală și neîntemeiată, în ce privește temeiurile și motivele achitării lui Lomanovschi A., Pavlenco A. și Tomac L. pe capătul de învinuire incriminat în baza art. 183 Cod penal;

- instanța de fond incorect a stabilit lipsa legăturii cauzale între fapta prejudiciabilă și urmările produse, ca element obligatoriu al laturii obiective, ținând cont că, pentru existența componentei de infracțiune prevăzută de art. 183 Cod penal, este necesar să fie stabilită legătura causală între încălcarea regulilor de protecție a muncii și urmările care au survenit;

- instanța nu a ținut cont de dispoziția șefului Inspecției Muncii nr. 175 din 10.10.2012 cu privire la completarea procesului-verbal nr. 03 din 11.07.2011 privind cercetarea accidentului de muncă mortal suferit de Ceban Vl., angajat la Secția de întreținere a căii Basarabeasca filiala ÎS „Calea Ferată din Moldova”, în care este menționat că, la data de 22.06.2011 au fost încălcate prevederile pct.3.63 și pct.3.71 al Instrucțiunii nr. 5 privind securitatea și sănătatea în muncă pentru montorii de cale ferată, maistrul de linie, șeful de sector, aprobată prin ordinul nr. 99 din 28.04.2010, fiind efectuate lucrările de descărcare manuală cu ajutorul răngilor a traverselor de pe platforma deschisă, iar Ceban Vl. a fost admis la efectuarea lucrărilor fără instruire și verificarea cunoștințelor în domeniul securității și sănătății în muncă;

- decesul lui Ceban Vl. a fost condiționat exclusiv de trauma craniu-cerebrală acută, deschisă, gravă, cu semne primejdioase pentru viață, iar prin raportul de expertiză nr. 230/12 din 13.02.2012 s-a constatat că, de către conducătorul de lucrări, nu a fost aleasă modalitatea corespunzătoare de descărcare a traverselor din beton armat de pe platforma menționată supra.

4.2. Avocatul Todorov M., acționând în interesele succesorului părții vătămate Ceban I., a solicitat casarea parțială a sentinței în partea achitării lui Lomanovschi A., Pavlenco A. și Tomac L. de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 183 alin. (2) Cod penal și adoptarea în această parte a unei hotărâri de condamnare în privința inculpaților. De asemenea, apelantul a criticat soluția instanței de fond în partea ce ține de lăsarea fără examinare a acțiunii civile înaintate de Ceban I. privind încasarea din contul inculpaților a prejudiciului moral, și încasarea integrală a prejudiciului material în mărimea formulată în acțiunea civilă și încasarea cheltuielilor de judecată. În argumentarea apelului avocatul Todorov M. a invocat că:

- instanța de fond neîntemeiat a achitat inculpații în baza art. 183 alin. (2) Cod penal, deoarece aceștia nu au asigurat securitatea și sănătatea montorului Ceban Vl. sub toate aspectele ce țin de activitatea desfășurată, deși conform obligațiilor de serviciu erau

responsabili direct de acest lucru, conform art. 9 alin. (1), art. 10 alin. (1-4) al Legii nr. 186 din 10.07.2008 privind securitatea și sănătatea în muncă, pct. 1.3, 3.63 și 3.71 al Instrucțiunii nr. 5 pentru protecția muncii la Secția de întreținere a Căii Ferate Basarabeasca, filiala ÎS „Calea Ferată din Moldova”, fapt confirmat prin Raportul de expertiză în domeniul protecției muncii nr. 230/12 din 13.02.2012;

- instanța a invocat motive formale pentru achitarea celor trei inculpați în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 183 alin.(2) Cod penal, deoarece încălcarea regulilor de protecție a muncii a existat în realitate, însă instanța de fond a justificat inexistența încălcărilor prin faptul că, partea acuzării a indicat greșit niște norme deja abrogate, cu toate că, norme similare existau în alte acte normative, în vigoare la data săvârșirii infracțiunii;

- referitor la legătura cauzală, ca parte componentă a laturii obiective, s-a menționat că, dacă Ceban Vl. nu ar fi fost admis la lucrări de descărcare a traverselor de pe platforma deschisă cu patru axe, cu încălcarea regulilor de protecție a muncii, decesul nu s-ar fi produs, anume admiterea la efectuarea lucrărilor fără echipament individual de protecție și fără mașini sau dispozitive speciale de descărcare a condus la deces prin căderea de pe platformă. Atenționând că, în încheierea Raportului de examinare medico-legală nr.26 din 26.06.2011 se menționează că lovirea defunctului Ceban Vl. de obiectul contondent dur prin cădere se află în legătură cauzală directă cu decesul, iar boala acută a pancreasului se află în legătură cauzală indirectă cu decesul;

- inspecția muncii, ca organ ierarhic superior, a efectuat completări la procesul-verbal privind cercetarea accidentului mortal întocmit la data de 07.07.2011, prin care s-a constatat că, la 22.06.2011, fiind date indicații echipei de lucru de a efectua lucrările s-a admis descărcarea manuală cu ajutorul răngilor a traverselor de pe platforma deschisă cu 4 axe nr.44384543, de asemenea, s-a constatat că Ceban Vl. a fost admis de către angajator la efectuarea lucrărilor fără instruirea și verificarea cunoștințelor în domeniul securității și sănătății în muncă, ca rezultat al expertizei grafoscopice nr. 04 din 11.01.2012.

5. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 05 iunie 2015 au fost admise apelurile declarate de procuror și avocatul Todorov M. în numele succesorului victimei Ceban I., s-a casat sentința, cu pronunțarea unei noi hotărâri, prin care:

- Lomanovschi A. a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 183 alin. (2) Cod penal la 4 ani închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis și cu privarea de dreptul de a exercita activitate în domeniul construcției pe un termen de 2 (doi) ani. Totodată, Lomanovschi A. a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 361 alin. (2) lit. b) Cod penal la 2 ani închisoare.

În temeiul art. 84 Cod penal, lui Lomanovschi A. ia fost stabilită pedeapsa definitivă pentru concurs de infracțiuni, prin cumul parțial al pedepselor aplicate, de 5 ani închisoare, cu privarea de dreptul de a exercita activitate în domeniul construcției pe un termen de 2 ani. În temeiul art. 90 Cod penal, a fost suspendată condiționat executarea pedepsei cu închisoarea stabilite lui Lomanovschi A., pe un termen de probațiune de 3 ani.

- Pavlenco A. a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 183 alin. (2) Cod penal la 4 ani închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis și cu

privarea de dreptul de a exercita activitate în domeniul construcției pe un termen de 2 (doi) ani.

La fel, Pavlenco A. a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 361 alin. (2) lit. b) Cod penal, în temeiul căruia i s-a stabilit pedeapsa penală sub formă de închisoare pe un termen de 2 ani.

În temeiul art. 84 Cod penal, lui Pavlenco A. ia fost stabilită pedeapsa definitivă pentru concurs de infracțiuni, prin cumul parțial al pedepselor aplicate, de 5 ani închisoare, cu privarea de dreptul de a exercita activitate în domeniul construcțiilor pe un termen de 2 ani. În temeiul art. 90 Cod penal, executarea pedepsei a fost suspendată condiționat pe un termen de probațiune de 3 ani.

- Tomac L. a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 183 alin. (2) Cod penal la 4 ani închisoare, cu privarea de dreptul de a exercita activitate în domeniul construcției pe un termen de 1 an. În temeiul art. 90 Cod penal, a fost suspendată condiționat executarea pedepsei cu închisoarea stabilite lui Tomac L., pe un termen de probațiune de 2 ani.

Acțiunea civilă înaintată de succesorul victimei Ceban I. a fost admisă în principiu, cu stabilirea cuantumului acesteia în procedura civilă contencioasă.

6. În partea descriptivă a deciziei s-a specificat că instanța de fond, la adoptarea sentinței contestate, incorect a stabilit circumstanțele de fapt și de drept, și astfel, eronat a ajuns la concluzia că fapta imputabilă inculpaților nu întrunește elementele infracțiunii prevăzute de art. 183 alin. (2) Cod penal. Totodată, s-a reținut că instanța de fond a stabilit corect situația de fapt și vinovăția inculpaților Lomanovschi A. și Pavlenco A. în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 361 alin. (2) lit. b) Cod penal, care a fost dovedită cu certitudine prin probele administrate și cercetate.

Astfel, analizând probele acumulate la cauza penală și apreciindu-le, cu respectarea prevederilor art. 101 Cod de procedură penală, din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității lor, iar toate probele în ansamblu - din punct de vedere al coroborării, instanța de apel a constatat că, greșit prima instanță, ca motiv de achitare a inculpaților Lomanovschi A., Pavlenco A. și Tomac L. pe art. 183 Cod penal, a reținut că la data înaintării învinuirii a fost exclus art. 232 Codul muncii, iar Legea nr. 625 din 02.07.1991 cu privire la protecția muncii, a fost abrogată la data de 14.12.2007, adică până la producerea accidentului, circumstanța de care nu a ținut cont acuzatorul de stat.

Verificând argumentele instanței de fond cu privire la excluderea art. 232 Codul muncii, la data înaintării învinuirii inculpaților Lomanovschi A., Pavlenco A. și Tomac L. în baza art. 183 alin. (2) Cod penal, instanța de apel a constatat că, aceste concluzii sunt eronate și ilegale, deoarece amendamentele la Codul muncii, prin care a fost modificat Capitolul II cu excluderea art. 232 Codul muncii, au fost operate prin Legea pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr. 254 din 09.12.2011, publicată în Monitorul Oficial nr. 25-28-79 din 03.02.2012, iar infracțiunea imputată inculpaților a fost comisă pe data de 22.06.2011, adică până la producerea modificărilor în Codul muncii.

În ceea ce privește Legea cu privire la protecția muncii nr. 625 din 02.07.1991, prevederile acesteia, prin Legea pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr. 280 din 14.12.2007 (întrată în vigoare la data de 30.05.2008, unele articole pe data de

01.01.2010), au fost reflectate într-un șir de acte legislative, aplicabile speței date, mai mult ca atât, abrogarea Legii cu privire la protecția muncii, nu a generat ca efect decriminalizarea acțiunilor inculpaților, deoarece se constată încălcarea de către aceștia a normelor privind securitatea și sănătatea în muncă, prevăzute de Legea securității și sănătății în muncă, Hotărârea Guvernului Republicii Moldova pentru aprobarea unor acte normative privind implementarea Legii securității și sănătății în muncă nr. 95 din 05.02.2009, și inclusiv de Instrucțiunea nr. 5 privind securitatea și sănătatea în muncă pentru montatorii de cale, maistrul de cale, șeful de sector la Secția de întreținere căii Basarabeasca filiala Î.S. „Calea Ferată din Moldova”, aprobată prin ordinul nr. 99 din 28.04.2010.

Instanța de apel a constatat că, victima Ceban Vl., contrar prevederilor legale susmenționate a fost admisă la executarea lucrărilor fără a fi instruit în domeniul securității și protecției în muncă, deoarece în cadrul urmăririi penale și în instanța de fond cu certitudine s-a stabilit că, semnăturile în Fișa personală de instruire în domeniul securității și protecției muncii, în Registrul de instruire continuă în domeniul securității în muncă, din numele victimei Ceban Vl. au fost falsificate de inculpații Lomanovschi A. și Pavlenco A., care au recunoscut vina în comiterea faptei ilegale, motivul fiind unicul – eschivarea de la răspunderea prevăzută de art. 183 alin. (2) Cod penal.

În conformitate cu prevederile art. 9 din Legea securității și sănătății în muncă nr. 186 din 10.07.2008, angajatorul este obligat să asigure securitatea și sănătatea lucrătorilor sub toate aspectele ce țin de activitatea desfășurată, din ce rezultă că, inculpații Lomanovschi A., Pavlenco A. și Tomac L., care erau obligați în virtutea funcțiilor deținute, nu au asigurat securitatea și sănătatea victimei, angajat în calitate de montor.

Mai mult, instanța a reținut că, în pct. 1.3 din Instrucțiunea nr. 5 pentru protecția și securitatea muncii al Secției de întreținere a Căii Ferate Basarabeasca, filiala Î.S. „Calea Ferată din Moldova”, este indicat că, greutatea maximă a încărcăturilor ridicate sau transportate de către montorul de cale ferată pe parcursul lucrărilor neîntrerupte nu poate depăși 15 kg, iar greutatea maximă admisibilă pentru a ridica manual – 30 kg, prevederi care au fost încălcate, de rând cu prevederile pct. 3.63 și 3.71 al aceleiași Instrucțiuni, care reglementează că, descărcarea traverselor de beton se efectuează doar cu utilizarea mașinilor, mecanismelor sau dispozitivelor speciale, ceea ce nu a avut loc, fapt confirmat inclusiv prin Raportul de expertiză în domeniul protecției muncii nr. 230/12 din 13.02.2012, circumstanțe constatate ce combat afirmațiile reprezentantului părții civilmente responsabile, Casian V., precum că, descărcarea traverselor de beton se efectuează în mod obișnuit utilizând doar rângile metalice.

Mai mult ca atât, victima Ceban Vl., activând în calitate de montor la calea ferată nu a fost echipat elementar cu casca de protecție la descărcarea traverselor de beton, contrar art. 13 lit. v), x) din Legea privind securitatea și sănătatea în muncă.

Astfel, instanța de apel a conchis cu certitudine că, încălcările admise de inculpații Lomanovschi A., Pavlenco A. și Tomac L. în ceea ce privește respectarea protecției și securității muncii sunt în legătură cauzală directă cu decesul victimei Ceban Vl.

În partea ce ține de chestiunea individualizării pedepsei, instanța de apel a specificat că, în conformitate cu prevederile art. 7, 61, 75, 76 și 77 Codul penal și ținând cont de gradul

prejudiciabil și pericolul social al infracțiunii comise, de persoana inculpaților Lomanovschi A., Pavlenco A. și Tomac L., de circumstanțele cauzei care atenuază sau agravează răspunderea penală, de influența pedepsei aplicate asupra vinovaților. Totodată, fiind luat în considerație că, inculpații au comis o infracțiune mai puțin gravă, se caracterizează pozitiv, Lomanovschi A. și Tomac L. anterior nu au fost judecați, iar Pavlenco A., are antecedente penale stinse, la evidența medicului psihiatru și narcolog nu se află, stabilind ca circumstanțe atenuante în privința lui Pavlenco A. și Tomac L. prezența a doi copii minori la întreținere și lipsa circumstanțelor agravante.

Acțiunea civilă înaintată de către succesorul victimei Ceban I., instanța a considerat necesar de a o admite în principiu, cu stabilirea cuantumului prejudiciului cauzat în procedură civilă contencioasă.

7. Nefiind de acord cu soluția pronunțată de instanța de apel, inculpatul Tomac L. și avocatul acestuia Cociu M., precum și succesorul părții vătămate Ceban I. și avocatul acesteia Todorov M., au declarat recursuri ordinare.

7.1. Avocatul Todorov M. acționînd în numele succesorului victimei Ceban I., a declarat recurs ordinar, prin care solicită casarea deciziei instanței de apel și dispunerea condamnării inculpaților în baza art. 183 alin. (2) Cod penal la 6 ani închisoare, cu excluderea art. 90 Cod penal și cu privarea acestora de a exercita anumite funcții pe un termen de 3 ani, invocînd că instanța de apel a aplicat o pedeapsă prea blîndă în privința inculpaților, prin prisma art. 90 Cod penal, iar suspendarea executării acesteia nu va atinge scopul prevăzut de legislator în art. 61 Cod penal.

Ulterior, la 24 august 2015, apărătorul a mai depus o cerere de recurs suplimentară, prin care solicită casarea parțială a deciziei Curții de Apel Chișinău din 05 iunie 2015, cu dispunerea condamnării inculpaților în baza art. 183 alin. (2) Cod penal la 6 ani închisoare, cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții pe un termen de 3 ani și cu încasarea integrală a prejudiciului moral în mărimea formulată în acțiunea civilă de la toți inculpații.

Recurentul menționează că instanța de apel a aplicat regulile cumulului parțial conform art.84 Cod penal, stabilind pentru comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 183 alin. (2) și 361 alin. (2) lit. b) Cod penal, o pedeapsa de 5 ani închisoare. Aceasta în condițiile în care pedeapsa pentru infracțiunea prevăzută de art. 183 alin. (2) Cod penal, a fost stabilită de instanța de apel sub formă de închisoare pe un termen de 4 ani, iar pentru săvîrșirea infracțiunii prevăzută de art. 361 alin. (2) lit. b) Cod penal, pedeapsa închisorii pe un termen de 2 ani.

Astfel, recurentul atenționează că infracțiunea prevăzută de art. 183 alin. (2) Cod penal prevede pedeapsa închisorii de pînă la 6 ani, respectiv este o infracțiune gravă, conform art. 16 Cod penal, iar instanța de apel în pct. 99 din decizie, la individualizarea pedepselor eronat a apreciat că fapta penală comisă este mai puțin gravă.

La stabilirea pedepsei penale instanța de judecată trebuie să țină cont de circumstanțele atenuante și agravante prezente în cauza penală. Conform art.78 Cod penal coborârea limitelor minime sau maxime ale pedepselor este posibilă doar la constatarea circumstanțelor atenuante sau agravante. În speță, în pct.100 a deciziei, instanța de apel doar

a enumerat cîteva circumstanțe atenuate fără a menționa pentru care din inculpați sunt specifice fiecare din cele invocate, precum și mijloacele de probă prin care se confirmă.

Instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel sau hotărîrea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția. Or, unul din argumentele cererii de apel înaintate de succesorul victimei Ceban I. viza lăsarea fără examinare de către instanța de fond a acțiunii civile. În partea motivată a deciziei, instanța de apel nu a argumentat de ce a admis în principiu acțiunea civilă cu stabilirea cuantumului în procedură civilă contencioasă. Or, în cadrul procesului penal, succesorul părții vătămate Ceban I. a solicitat încasarea prejudiciului moral din contul inculpaților. Instanța de fond a lăsat fără examinare acțiunea civilă, deși urma să se pronunțe prin admiterea sau respingerea acesteia. Reieșind din faptul că Ceban I. nu a solicitat repararea prejudiciului material cauzat, ci doar a celui moral, dificultăți în determinarea acestuia nu există. Or, conform art. 225 alin. (3) Cod de procedură penală instanța poate lăsa fără examinarea acțiunea civilă cînd este necesar de amânat ședința de judecată pentru determinarea cuantumului prejudiciului cauzat. În cazul din speță, nu a existat o asemenea necesitate de amînare a ședinței de judecată și instanța urma să se pronunțe și asupra încasării prejudiciului moral.

7.2. Inculpatul Tomac L. și avocatul acestuia Cociu M. în recursul declarat solicită anularea deciziei instanței de apel, cu menținerea sentinței în partea achitării lui Tomac L. de comiterea infracțiunii prevăzute de art.183 alin. (2) Cod penal.

Recurenții susțin că din conținutul învinuirii formulate în rechizitoriu reiese că Tomac L., activînd în calitate de maestru superior al sectorului 2 al Secției de întreținere a căii Basarabeasca, în conformitate cu dispoziția nr.285 din 16.06.2011 era persoană responsabilă de asigurarea securității circulației și efectuarea lucrărilor de schimbare a traverselor pe segmentul Greceni-Vulcănești. Însă, în conformitate cu prevederile art.3 din Codul transportului feroviar, sub noțiunea de asigurare a siguranței circulației se înțelege activitatea organelor din transportul feroviar, a autorităților administrației publice centrale și locale, a întreprinderilor, instituțiilor și cetățenilor pentru asigurarea funcționării continue a căii ferate și neadmiterea situațiilor de avarie în procesul transportării, precum și pentru reducerea consecințelor unor eventuale accidente.

Prin finisarea lucrărilor în termen se înțelege terminarea lor în timpul anumit, la momentul necesar, iar în telegrama nr.285 din 16.06.2011 este indicat, că interval de cale ferată Greceni-Vulcănești a fost închis pentru schimbarea totală a traverselor în perioada de timp de la ora 07.00 pînă la ora 11.00, adică Tomac L. a fost responsabil de asigurarea finisării lucrărilor pînă la ora 11.00. Or, în legătură cu cele expuse, afirmațiile instanței de apel privind faptul că vina lui Tomac L. este confirmată prin dispoziția nr.285 din 16.06.2011, sunt ilegale și neîntemeiate.

Ulterior, se menționează că, lui Tomac L. i s-a imputat încălcarea prevederilor art. 232 alin. (1) și alin. (2) din Codul Muncii, art.18 din Legea ocrotirii sănătății, cu toate acestea, în decizia instanței de apel, în motivarea vinovăției inculpaților, inclusiv și a lui Tomac L., instanța a specificat încălcarea de către inculpații a actelor normative neindicate în învinuire, depășind astfel limitele învinuirii înaintate, luînd asupra sa funcțiile acuzatorului de stat.

Alături de cele expuse, instanța de apel a tratat absolut greșit pct. 1.3 al Instrucțiunii, deoarece în punctul dat este vorba de încărcătură ridicată manual. La descărcarea traverselor din platformă prin metoda rostogolirii, traverse din beton armat nu se ridică, dar cu folosirea principiului de pîrghie se rostogolesc cu rîngi pe bare din lemn spre marginea platformei fără desprinderea lor de podeaua platformei. Pentru demonstrarea procesului de descărcare de către Tomac L. au fost prezentate fotografiile la materialele cauzei.

Recurenții menționează că nu sunt de acord și cu concluzia Curții de Apel făcută în p.95 al deciziei recurate privind faptul că victima nu a fost asigurată elementar cu casca de protecție, astfel fiind încălcate prevederilor art. 13 lit. v), x) din Legea privind securitatea și sănătatea în muncă.

În primul rînd, în conformitate cu norma în cauză obligația de asigurare cu mijloace de apărare individuală este pusă în sarcina angajatorului, dar Tomac L. nu este angajatorul (argumente sunt indicate mai jos). În al doilea rînd, Curtea de Apel în decizia emisă nu a indicat nici o normă de drept conform căreia la executarea lucrărilor de descărcare a traverselor de pe platformă prin metoda rostogolirii montorii de cale urmează să fie asigurate cu căști de protecție.

Nu și-a găsit confirmarea în cauză nici încălcarea imputată inculpatului a prevederilor art. 232 alin. (1) și (2) din Codul Muncii. Or, din conținutul actului normativ indicat nicidecum nu reiese, că organizarea locurilor de muncă este pusă în sarcina lui Tomac L., întrucît obligația de organizare a locurilor de muncă se pune în sarcina întreprinderii sau angajatorului.

Mai mult decît atît, la momentul înaintării învinuirii (aprilie a.2012) art.232 din Codul Muncii, la care se face referire în rechizitoriu, și-a pierdut puterea sa în legătura cu adoptarea Legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr.254 din 09.12.2011, publicată în Monitorul Oficial la data de 03.02.2012.

De asemenea, partea apărării susține că încălcările p.3.63 și p.3.71 din Instrucțiunea nr. 5 incriminate lui Tomac L. sunt neîntemeiate din următoarele considerente.

Punctul 3.63 din Instrucțiunea prevede că schimbarea solitară a traverselor din beton armat urmează a fi efectuată doar cu utilizarea mașinilor, mecanismelor sau dispozitivelor speciale. Mai întîi de toate, trebuie de menționat, că conform dispoziției nr.285 din 16.06.2011 interval de cale ferată Greceni-Vulcănești a fost închis pentru circulația trenurilor pentru schimbarea totală a traverselor.

Referitor la încălcarea p.3.71 se indică că conținutul punctului în cauză nu conține prescripții privind faptul care din acțiunilor indicate mai sus, adică ori încărcare, ori descărcare, ori transportare trebuie să fie îndeplinită cu utilizarea mașinii, care cu utilizarea mecanismului și care cu utilizarea unui dispozitiv special.

Despre acel fapt, că la descărcarea traverselor nu a fost admisă încălcarea a Instrucțiunii nr.5 a confirmat prin depozițiile sale martorul Cotelnic E. (inginer pentru protecția muncii și tehnica securității în cale Basarabeasca), care a arătat, că montorii de cale au avut dreptul de a descărca manual traversă, descărcarea traverselor prin metoda rostogolirii se consideră o metodă cea mai nepericuloasă a acestor lucrări la ziua de azi. Ca intervale de cale ferată nu este posibilitate pentru utilizarea automacaralei, din cauza că nu sunt suprafețe drepte și

drumuri de acces. Mai departe în depozițiile sale martorul indicat a explicat că în instrucțiune pentru protecția muncii nu trebuie să fie indicat, că descărcarea traverselor poate fi efectuată prin metoda rostogolirii, fiindcă în Instrucțiune se indică reguli generale de executare a lucrărilor și concret se indică în procesul termologic. Fișa tehnologică nr. 2 prezentată (p.6.2) prevede, că descărcarea traverselor din beton armat se efectuează cu ajutorul dispozitivelor speciale - rânghi și labe pentru rostogolire și deplasare spre marginea platformei, unde traversă este redusă pe brațul prisme de balast.

Totodată, despre faptul că la descărcarea traverselor nu au fost admise încălcări se certifică și prin depozițiile martorului Durnescu D. - șef secția protecție și prevenire în ÎS „Calea Ferată din Moldova” și martorul Coinac I. - șef cale ferată Basarabeasca.

Recurenții mai consideră, că la emiterea deciziei Curtea de Apel Chișinău nu a luat în considerație că latura obiectivă a infracțiunii incriminate lui Tomac L. se caracterizează prin trei semne obligatorii:

- faptă criminală manifestată în încălcarea regulilor de tehnica securității, igiena de producție sau a altor reguli de protecție a muncii;
- consecințe criminale sub formă de survenirea din imprudență a decesului unei persoane;
- legătură cauzală directă între faptă și consecința indicată.

La caz, prin probele cercetate nu s-a stabilit existența legăturii cauzale directe între moartea survenită a lui Ceban VI. și încălcările a careva reguli de protecție a muncii și tehnica securității din partea lui Tomac L.

Mai mult, se invocă că infracțiunea prevăzută de art.183 Cod penal nu poate fi comisă în formă de participație, deoarece legătură cauzală poate exista anume între faptă criminală a persoanei concrete și consecințe survenite. Martorii audiați Magaleas O., Orlioglo P., Sidorencu B. au indicat că, în momentul căderii Ceban VI. nu a făcut nici un lucru și de pe platformă au fost descărcate câteva traverse.

La fel, în contextul celor expuse, se consideră că s-a indicat greșit în decizia recurată precum că depozițiile experților Lîsîi A. și Fluier N. certifică asupra vinovăției lui Tomac L. În conformitate cu prevederile art. 27 alin. (2) Cod de procedură penală, nici o probă nu are putere probantă dinainte stabilită. Totodată, s-a menționat că depozițiile experților date în judecată la răspunsul unor și aceleași întrebări sunt contradictorii.

Din raportul de expertiză medico-legală din 01.02.2012 rezultă că decesul lui Ceban VI. a fost condiționat exclusiv de trauma craniu-cerebrală acută, deschisă, gravă, periculoasă pentru viață. Prin efectuarea examinării cadavrului Ceban VI. nu s-a constatat existența a careva leziuni ale organelor interne sau existența leziunilor externe, care ar denota existența legăturii cauzale între descărcarea de către Ceban VI. a traverselor din beton armat și căderea lui, legate de eforturi fizice excesive a victimei.

E important de menționat, că prin Dispoziția nr.285 din 16.06.2011, semnată de șef-adjunct de cale Tomșa, este format un tren gospodăresc, care la data de 22.06.2011 a fost îndreptat la interval de cale Greceni-Vulcănești. În componența trenului gospodăresc au fost incluse locomotivă, două platforme încărcate și moto-locomotiva. Nici un fel de macarale

capabile de a efectua descărcarea traverselor de pe platformă în componența trenului nu sunt incluse și Tomac L. nu putea introduce modificări în componența trenului format.

Or, se consideră ca fiind incorectă și neîntemeiată argumentarea instanței de judecată privitor la aceea că Tomac L. este subiectul infracțiunii prevăzute de art. 183 alin. (2) Cod penal, iar în decizia emisă nu s-a indicat în virtutea cărui act normativ Tomac L. este responsabil de respectarea normelor de tehnică a securității și protecție muncii, doar este indicat că vinovăția inculpaților se certifică prin obligațiile de serviciu.

Din conținutul Fișei de post a maistrului superior de sector la cale ferată Tomac L. nu rezultă că el efectuează instructajul de protecția muncii și securitatea muncii sau efectuează control pentru îndeplinirea de către toți angajații a legislației privind protecția muncii.

Mai mult decât atât, în materialele cauzei penale Fișa de post a maistrului superior de sector la cale ferată nu conține norme că Tomac L. este conducătorul sau organizatorul locului de muncă ori persoana care efectuează control pentru îndeplinirea de către toți angajații a legislației, normelor și regulilor de securitate și ocrotire a sănătății. Mai mult, s-a specificat că fișa respectivă a fost elaborată după 4 luni după survenirea accidentului soldat cu decesul lui Ceban Vl., iar Tomac L. a făcut cunoștință cu aceasta, conform înscrierii, ce este în Instrucțiunea propriu-zise, pe data de 03 noiembrie 2011.

8. În conformitate cu prevederile art. 431 alin. (1) pct. 1¹) Cod de procedură penală, la caz, au fost depuse referințe de către: procuror, succesorul părții vătămate Ceban I., reprezentată de avocatul Todorov M., avocatul Cociu M. în numele inculpatului Tomac L. și partea civilmente responsabilă I.S. „Calea Ferată din Moldova”.

9. Judecând recursurile ordinare declarate, în raport cu actele cauzei, Colegiul penal lărgit ajunge la concluzia că recursul înaintat de inculpatul Tomac L. și avocatul acestuia Cociu M., urmează a fi respins, ca inadmisibil, iar recursul ordinar declarat de succesorul părții vătămate Ceban I. și avocatul acesteia Todorov M., urmează a fi admis, cu casarea parțială a deciziei instanței de apel, în partea soluționării acțiunii civile înaintate de Ceban I. privind recuperarea prejudiciului moral cauzat prin infracțiunea comisă de inculpați și dispunerea rejudecării cauzei în această parte de către Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată, celelalte dispoziții ale deciziei recurate fiind menținute fără modificări. Pentru a statua asupra acestei soluții instanța de recurs a rezultat din următoarele considerente de fapt și de drept.

Având în vedere că în cauza deferită judecării, sunt declarate mai multe cereri de recurs, a succesorului părții vătămate Ceban I. și avocatului acestuia Todorov M., precum și a inculpatului Tomac L. și avocatului acestuia Cociu M., în contextul ce urmează instanța de recurs se va expune punctat și separat asupra soluției adoptate pe marginea acestora.

9.1. Prin urmare, pornind de la expunerea argumentelor instanței pe marginea recursului declarat de avocatul Todorov M. și succesorul părții vătămate Ceban I., mai întâi se remarcă că, din conținutul cererii deferite spre examinare, rezultă că recurenții invocă ca temeiuri de drept pct. 6) și 10) din alin. (1) al art. 427 Cod de procedură penală, menționând că hotărârea instanței de apel urmează a fi casată, deoarece instanța nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel și au fost aplicate pedepse individualizate contrar prevederilor legale în privința inculpaților.

În cele ce urmează, Colegiul penal lărgit va puncta argumentele sale privind respingerea unor capete de cerere, pe care le consideră ca fiind invocate vădit neîntemeiat de către recurenți, după care va releva care sunt motivele dispunerii rejudecării cauzei de către instanța de apel, în latura civilă.

Așadar, în această ordine de idei, se specifică că, după cum rezultă din dispozitivul prezentei decizii, statuările instanței de apel în latura penală au fost menținute fără careva modificări de către instanța de recurs, iar la rejudecarea cauzei Curtea de Apel nu se va expune în această parte. Prin alte cuvinte, instanța de recurs, verificând actele cauzei, a ajuns la concluzia că soluția instanței de apel în partea condamnării inculpaților Lomanovschi A., Pavlenco A. și Tomac L. în baza art. 183 alin. (2) Cod penal este corectă, legală și argumentată, iar criticile recurenților privitor la greșita individualizare a pedepsei aplicate acestora sunt nefondate.

Mai mult, în opinia Colegiului corect au fost aplicate de către instanța de apel prevederile art. 84 și 90 Cod penal în speță.

Recurenții menționează că instanța de apel, aplicând regulile cumulării parțiale, conform art.84 Cod penal, stabilind pentru comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 183 alin. (2) și 361 alin. (2) lit. b) Cod penal, o pedeapsa de 5 ani închisoare, au admis o eroare de drept. Aceasta în condițiile în care pedeapsa pentru infracțiunea prevăzută de art. 183 alin. (2) Cod penal, a fost stabilită de instanța de apel sub formă de închisoare pe un termen de 4 ani, iar pentru săvârșirea infracțiunii prevăzută de art. 361 alin. (2) lit. b) Cod penal, pedeapsa închisorii pe un termen de 2 ani.

Față de cele ce preced, se reiterează că procedura de aplicare a pedepsei inculpaților la condamnarea concomitentă a lor pentru două sau mai multe infracțiuni este reglementată în art. 84 alin. (1)-(3) și (5) Cod penal, conform cărora aplicarea pedepsei pentru concurs de infracțiuni parcurge două etape: stabilirea pedepsei pentru fiecare infracțiune în parte și stabilirea pedepsei definitive pentru concurs de infracțiuni.

În cazul cumulului parțial al pedepselor, pedeapsa definitivă trebuie să fie mai mare decât cea mai aspră pedeapsă dintre cele cumulate cu cel puțin o zi în cazul închisorii (art. 88 alin. (2) Cod penal), cu cel puțin o oră în cazul muncii neremunerate în folosul comunității (art. 88 alin. (2) Cod penal) și cu cel puțin o unitate convențională în cazul amenzii (art. 64 alin. (2) Cod penal).

În cauza deferită judecării, reieșind din dispozitivul deciziei adoptate de instanța de apel se constată că ultima a respectat rigorile legii penale la individualizarea pedepsei și, prin cumularea parțială a pedepselor pentru infracțiunile comise de Lomanovschi A. și Pavlenco A. în baza art. 361 și 183 Cod penal, corect le-a stabilit acestora pedeapsa definitivă de 5 ani închisoare, cu privarea de dreptul de a exercita activitate în domeniul construcțiilor pe un termen de 2 ani.

Subsidiar la acestea, Colegiul penal lărgit consideră că instanța de apel corect și-a motivat și soluția de individualizare a executării pedepsei în privința inculpaților, pătrunzând în esența problemei de fapt și de drept și adoptând o soluție corectă în ce privește aplicarea față de Lomanovschi A., Tomac L. și Pavlenco A. a art. 90 Cod penal, iar argumentele invocate de recurenți, precum că scopul pedepsei penale poate fi atins doar prin dispunerea

condamnării inculpaților la o pedeapsă sub formă de închisoare, cu executarea reală a acesteia, sunt neîntemeiate.

Prin urmare, corect instanța de apel a specificat că: *„Astfel, avînd în vedere că inculpații Lomanovschi A. și Pavlenco A. sunt vinovați în săvîrșirea infracțiunilor prevăzute de art. 183 alin. (2) Cod penal și art. 361 alin. (2) lit. b) Cod penal, iar Tomac L. doar în baza art. 183 alin. (2) Cod penal, Colegiul penal consideră că corectarea și reeducarea inculpaților este posibilă prin aplicarea în privința acestora a unei pedepse penale sub formă de închisoare, cu suspendarea executării pedepsei stabilindu-le un termen de probă, cu aplicarea pedepsei complementare sub formă de privarea de dreptul de a exercita activitatea în domeniul construcțiilor.”*

Conform exigențelor legale impuse de legiuitor pentru aplicarea dispoziției art. 90 Cod penal, Colegiul penal lărgit reiterează că instanțele urmează să efectueze o analiză complexă și minuțioasă a circumstanțelor cauzei și a personalității inculpaților urmărind în acest sens comportamentul acestora în viața socială, la locul de muncă, înainte și după săvîrșirea infracțiunii. Or, în speță, fiind avute în vedere cele ce preced, s-a concluzionat corect că comiterea faptei infracționale de către Lomanovschi A., Tomac L. și Pavlenco A. se datorează unui concurs accidental de împrejurări din viața lor și că, pentru îndreptarea ultimilor, nu este necesară executarea reală a pedepsei cu închisoarea.

Din atare considerente, în opinia instanței de recurs, odată ce cauza va fi rejudecată de instanța de apel, atunci în partea stabilirii pedepsei nu este necesar de revenit, soluția respectivă fiind legală și întemeiată.

Pe de altă parte, cu privire la criticele invocate de recurenți în partea ce ține de soluționarea acțiunii civile înaintate de Ceban I., în cadrul procesului penal, instanța consideră întemeiate aceste argumente și expune următoarele.

Potrivit prevederilor art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, judecînd recursul instanța este în drept să-l admită, casînd parțial hotărîrea atacată, cu dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată, atunci cînd eroarea judiciară admisă nu poate fi corectată la această etapă a procedurilor.

Or, rațiunea exercitării acestei căi de atac rezidă în înlăturarea erorilor admise de instanțele ierarhic inferioare la etapele precedente de judecare a cauzei, iar controlul judecătoresc pe care aceasta îl declanșează, are un rol preventiv și unul reparator.

Astfel, pornind de la argumentele invocate de apărătorul Todorov M. sub prisma erorii de drept din pct. 6), care vizează soluționarea acțiunii civile de către instanțele de fond, Colegiul penal lărgit le consideră întemeiate, ajungînd la concluzia de a casa în această parte decizia recurată.

Tot aici, relevant este aici de specificat că, declanșînd o continuare a judecării cauzei în fond, apelul este o cale de atac sub aspect de fapt și de drept, întrucît odată exercitat produce un efect devolutiv complet în sensul că provoacă un control integral atît în fapt, cît și în drept în privința persoanelor care l-au declarat, precum și atît privitor la latura penală, cît și la cea civilă.

Însă, verificînd actele cauzei, Colegiul penal lărgit constată că instanța de apel la adoptarea soluției, care a fost expusă în punctul 5) din prezenta decizie, nu a respectat

întocmai prevederile legale, ignorând exigențele legii procesual-penale în partea soluționării pretențiilor pecuniare invocate de partea civilă Ceban I.

Așadar, cu referire la soluționarea acțiunii civile în procesul penal, Colegiul penal lărgit, reieșind din materialele cauzei, constată că instanțele de fond au adoptat soluții greșite în această parte, pentru motivele ce urmează.

În primul rând se reține că, potrivit sentinței instanța de fond, judecând cauza, a dispus, făcând trimitere la art. 225 Cod de procedură penală, a lăsa fără examinare acțiunea civilă, menționând că aceasta nu împiedică partea de a o intenta în ordinea procedurii civile.

Ulterior, potrivit dispozitivului deciziei, se constată că instanța de apel, a admis în principiu acțiunea civilă înaintată de succesorul victimei Ceban I., cu stabilirea cuantumului acesteia în procedura civilă contencioasă.

În viziunea Colegiului soluțiile ambelor instanțe, sunt vădit greșite, or, la caz, nu au existat careva temeiuri de a lăsa fără examinare sau de a admite în principiu acțiunea civilă înaintată de parte, aceasta urmînd a fi soluționată în cadrul procesului penal, avînd în vedere că succesorul părții vătămate a pretins de la inculpați doar despăgubiri pentru suferințele morale suportate în urma decesului soțului.

Așadar, Colegiul consideră că concluziile instanței de apel, precum și a primei instanțe, în ce privește latura civilă, sînt în contradicție cu prevederile art. 387 alin. (1), (3) Cod de procedură penală, care stipulează că, o dată cu pronunțarea sentinței de condamnare, instanța de judecată, apreciind dacă sînt dovedite temeiurile și mărimea pagubei cerute de partea civilă, admite acțiunea civilă, în tot sau în parte, ori o respinge și numai în cazuri excepționale când, pentru a stabili exact suma despăgubirilor cuvenite părții civile, ar trebui amînată examinarea cauzei, instanța poate să admită, în principiu, acțiunea civilă, urmînd ca asupra cuantumului despăgubirilor cuvenite să hotărască instanța civilă.

Față de cele ce preced, Colegiul penal lărgit reiterează că, în procesul penal acțiunea civilă este o modalitate de reparare a prejudiciului cauzat prin infracțiune. Pentru exercitarea acțiunii civile în procesul penal este necesar întrunirea cumulativă a anumitor condiții. În primul rând este necesar de constatat că infracțiunea a provocat un prejudiciu. Prejudiciul trebuie să fie material, moral sau fizic. Legătura de cauzalitate între infracțiunea săvîrșită și prejudiciul reclamat - o altă condiție de exercitare a acțiunii civile. Pentru a se putea pretinde repararea prejudiciului cauzat prin infracțiune, se cere ca acesta să fie cert. Caracterul cert al prejudiciului înseamnă că acesta este un prejudiciu sigur, s-a produs în realitate și poate fi evaluat.

Conform dispoziției art. 23 alin. (2) Cod de procedură penală, victima unei fapte care constituie componentă de infracțiune este în drept să ceară, în condițiile legii procesual-penale, pornirea unei cauze penale, să participe la procesul penal în calitate de parte vătămată și să-i fie reparate prejudiciile morale, fizice și materiale.

Art. 219 alin. (1) Cod de procedură penală, prevede că acțiunea civilă în procesul penal poate fi intentată la cererea persoanelor fizice cărora le-au fost cauzate prejudicii materiale, morale sau, după caz, le-a fost adusă daună reputației profesionale nemijlocit prin fapta (acțiunea sau inacțiunea) interzisă de legea penală sau în legătură cu săvîrșirea acesteia.

Persoanele fizice cărora le-a fost cauzat prejudiciu nemijlocit prin acțiunile interzise de legea penală pot înainta o acțiune civilă privitor la despăgubire prin:

1) restituirea în natură a obiectelor sau a contravalorii bunurilor pierdute ori nimicite în urma săvârșirii faptei interzise de legea penală;

2) compensarea cheltuielilor pentru procurarea bunurilor pierdute ori nimicite sau restabilirea calității, aspectului comercial, precum și repararea bunurilor deteriorate;

3) compensarea venitului ratat în urma acțiunilor interzise de legea penală;

4) repararea prejudiciului moral sau, după caz, a daunei aduse reputației profesionale.

Totodată, se remarcă că acțiunea civilă poate fi înaintată în orice moment de la pornirea procesului penal pînă la terminarea cercetării judecătorești și aceasta poate fi înaintată în numele persoanei fizice de către reprezentanții părților vătămate recunoscute ca părți civile în procesul penal, prin ordonanța organului de urmărire penală ori prin încheierea instanței de judecată, care judecă cauza ca prima instanță.

Din materialele dosarului, se constată că, prin ordonanța din 10 august 2012, Ceban I., care este soția defunctului Ceban Vl., decedat în urma accidentului de la locul de muncă la data de 25 iunie 2011, a fost recunoscută în calitate de parte civilă și tot la etapa urmăririi penale aceasta a înaintat o acțiune civilă solicitînd încasarea solidară a sumei de 300 000 lei de la fiecare inculpat, ca recompensă a prejudiciului moral cauzat.

În conformitate cu prevederile art. 220 alin. (1) Cod de procedură penală, acțiunea civilă în procesul penal se soluționează în conformitate cu prevederile codului. Normele procedurii civile se aplică dacă ele nu contravin principiilor procesului penal și dacă normele procesului penal nu prevăd asemenea reglementări.

Potrivit dispoziției art. 221 alin. (1) Cod de procedură penală, acțiunea civilă în procesul penal se înaintează în baza cererii scrise a părții civile sau a reprezentantului ei în orice moment de la pornirea procesului penal pînă la terminarea cercetării judecătorești. Aliniatul (2) al aceleiași norme procesual-penale prevede că, acțiunea civilă se înaintează față de bănuțit, învinuit, inculpat, față de o persoană necunoscută care urmează să fie trasă la răspundere sau față de persoana care poate fi responsabilă de acțiunile învinuitului, inculpatului.

Repararea prejudiciului moral în caz de deces este o modalitate distinctă, care constă în dreptul persoanelor apropiate victimei decedate de a pretinde repararea propriului lor prejudiciu afectiv, care constă în lezarea sentimentelor de afecțiune. În cazul decesului victimei în urma unei infracțiuni, acțiunea civilă de reparare a daunei poate fi depusă de către persoanele care au dreptul de reparare a daunei în legătură cu pierderea întreținătorului, precum și persoane care au suportat cheltuieli pentru înmormîntare.

În temeiul art. 1423 alin.(1) Cod civil coroborat cu art. 219 alin. (4) Cod de procedură penală, mărimea compensației pentru prejudiciul moral se determină de către instanță în funcție de caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice cauzate succesorului părții vătămate, de gradul de vinovăție al făptuitorului prejudiciului și de măsura în care compensarea poate aduce satisfacerea persoanei nominalizate. Prejudiciului moral se compensează de instanțe doar prin echivalent bănesc.

Totodată, este important de a specifica că, atunci cînd partea solicită repararea prejudiciului moral cauzat prin infracțiune, instanța este obligată să soluționeze acțiunea în cadrul procesului penal, or nu există careva impedimente la stabilirea cuantumului acesteia, întrucît reieșind din circumstanțele cauzei, partea urmează a fi despăgubită proporțional suferințelor suportate. Instanțele judecătorești, la determinarea mărimii compensației pentru prejudiciul moral, trebuie neapărat să ia în considerație atît aprecierea subiectivă privind gravitatea cauzării suferințelor psihice sau fizice, cît și datele obiective care certifică acest fapt, precum și alte circumstanțe subsidiare, precum sunt situația materială și familială a persoanei care poartă răspunderea pentru cauzarea prejudiciului moral.

Față de cele ce preced, instanța de recurs menționează că despăgubirile pentru daune morale se disting de cele pentru daune materiale prin faptul că acestea nu se probează, ci se stabilesc de instanța de judecată prin evaluare.

În acest scop, pentru ca evaluarea să nu fie una subiectivă ori pentru a nu se ajunge la o îmbogățire fără just temei, astfel, în cazul infracțiunilor contra persoanei este necesar să fie luate în considerare suferințele fizice și morale susceptibil în mod rezonabil care au fost cauzate prin fapta săvîrșită de inculpați, precum și de toate consecințele acesteia, așa cum rezultă din actele medicale sau alte probe administrate în cauză.

La caz, Colegiul penal lărgit conchide că instanța de fond și cea de apel nemotivat au lăsat mai întîi fără soluționare, și respectiv, după aceasta au admis doar în principiu, acțiunea civilă înaintată.

Potrivit părții descriptive a sentinței, instanța de fond referitor la soluționarea acțiunii civile înaintate a indicat următoarele: „*Conform art. 225 Cod de procedură penală instanța lasă acțiunea civilă inițiată de partea civilă, succesorul părții vătămate Ceban I., fără examinare, fapt ce nu împiedică persoana de a o intenta în ordinea procedurii civile.*”

La fel de concis, asupra soluționării acțiunii civile s-a expus și instanța de apel menționînd că: „*Acțiunea civilă înaintată de către succesorul victimei Ceban I., Colegiul penal consideră necesar de admis în principiu, cu stabilirea cuantumului în procedură civilă contencioasă.*”

Prin urmare, modul cum au motivat instanțele respingerea pretențiilor pecuniare ale părții civile, afectează grav dreptul succesorului părții vătămate la restituirea prejudiciului moral cauzat prin infracțiune.

Totodată, instanța de recurs amintește că, în cauza *Ernst c. Belgiei* (15 iulie 2003) CtEDO a constatat că avînd a se pronunța în legătură cu astfel de situații juridice (în privința determinării aplicabilității art. 6 alin. 1 din Convenție) „... *atunci cînd victima unei infracțiuni se constituie parte civilă în procesul penal, aceasta semnifică introducerea unei cereri în despăgubiri. Chiar dacă ea nu a cerut, în mod expres, repararea prejudiciului suferit. Prin dobîndirea calității de parte civilă în procesul penal, ea are în vedere nu numai condamnarea penală a autorului infracțiunii, ci și repararea pecuniară a prejudiciului pe care l-a suferit.*”

În esență, toate acestea conturează convingerea fermă a Colegiului că Curtea de Apel Chișinău, la judecarea cauzei, a admis eroarea de drept prevăzută de pct. 6) din alin. (1) art. 427 Cod de procedură penală, în partea soluționării acțiunii civile.

În consecință, Colegiul penal lărgit conchide asupra soluției de a casa decizia recurată în partea soluționării acțiunii civile înaintate de Ceban I. privind recuperarea prejudiciului moral cauzat prin infracțiunea comisă de Tomac L., Lomanovschi A. și Pavlenco A., cu dispunerea rejudecării cauzei în această parte de către Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să se conducă de prevederile art. 436 Cod de procedură penală, care reglementează procedura de rejudecare și limitele acesteia, să judece cauza în strictă conformitate cu prevederile legii procesual-penale și să țină seama de cele invocate în prezenta decizie, avînd în vedere motivele casării ei, să înlătore omisiunile admise și să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, în conformitate cu prevederile art. 417 Cod de procedură penală.

9.2. În continuare, în vederea respingerii alegațiilor invocate de avocatul Cociu M. și inculpatul Tomac L. în cererea de recurs, ce țin de latura penală, Colegiul penal lărgit relevă următoarele.

Din conținutul recursului ordinar declarat se constată că titularii acestuia, cu toate că nu invocă expres, se referă la erorile de drept prevăzute de art. 427 alin. (1) pct. 6) și 8) Cod de procedură penală, iar, în esență, susținînd că inculpatul Tomac L. nu este pasibil condamnării în baza art. 183 Cod penal, dat fiind că nu este subiect al acestei infracțiuni, întrucît dînsul nu era direct responsabil pentru efectuarea lucrărilor de schimbare a traverselor de pe linia căii ferate unde lucra Ceban Vl., totodată fiind expuse un șir de argumente ce țin de starea de fapt a cauzei și de chestiunea de apreciere a probelor, care în opinia recurenților greșit a fost interpretată de instanța de apel.

Verificînd multitudinea alegațiilor recurenților, în raport cu actele cauzei și decizia recurată, Colegiul penal lărgit constată că acestea sunt vădit neîntemeiate, iar instanța de apel la adoptarea soluției de condamnare în privința lui Tomac L., în baza art. 183 alin. (2) Cod penal la 4 ani închisoare, cu privarea de dreptul de a exercita activitate în domeniul construcției pe un termen de 1 an și în temeiul art. 90 Cod penal cu suspendarea condiționată a executării pedepsei pe un termen de probațiune de 2 ani, a respectat prevederile legale, adoptînd o soluție corectă și întemeiată.

Totodată, avînd în vedere că majoritatea argumentelor expuse de recurenți țin de starea de fapt a cauzei, relevant este de menționat că la această etapă a procedurilor instanța de recurs nu analizează conținutul mijloacelor de probă, nu dă o nouă apreciere materialului probator și nu stabilește o altă situație de fapt, decît cea constatată de instanțele ierarhic inferioare, întrucît aceasta este atributul exclusiv al instanțelor de fond. Deci, Colegiul penal lărgit nu va examina criticile referitoare la presupusa greșită reținere, pe baza probelor administrate în cauză, a anumitor elemente factice, ci va verifica, prin raportare la situația de fapt stabilită de instanța de apel, corectitudinea soluției de condamnare adoptate în privința inculpatului Tomac L.

Prin urmare, din materialele dosarului rezultă că instanța de apel, în conformitate cu prevederile art. 101 Cod de procedură penală, a examinat probele administrate la dosar, verificîndu-le sub aspectul pertinenței și concludenței, atît cele ale acuzării, cît și cele ale

apărării, fapt ce face ca concluzia despre vinovăția lui Tomac L. de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 183 alin. (2) Cod penal, să fie una legală și întemeiată.

De altfel, opozabil criticelor invocate de recurenți privitor la aprecierea eronată a probelor de către instanța de apel, Colegiul penal lărgit expune că, instanța de apel a acordat deplină eficiență prevederilor art. 415 alin. (2¹) Cod de procedură penală, unde este reglementat că, judecând apelul declarat împotriva sentinței de achitare, instanța de apel nu este în drept să pronunțe o hotărâre de condamnare fără audierea învinuitului prezent, precum și a martorilor acuzării solicitați de părți. Martorii acuzării se audiază din nou în cazul în care declarațiile lor constituie o mărturie acuzatorială, susceptibilă să întemeieze într-un mod substanțial condamnarea inculpatului. Potrivit procesului-verbal al ședinței de judecată, se constată că instanța de apel, conducându-se de prevederile expuse supra, a cercetat toate probele administrate la dosar, a audiat inculpații și a examinat și probele prezentate de procuror, prin aceasta fiind respectată procedura de rejudecarea a unei cauze.

Respectiv, instanța de recurs conchide că corect s-a statuat asupra vinovăției lui Tomac L. în baza următoarelor probe:

- declarațiile inculpaților Tomac L., Lomanovschi A., Pavelenco A.;
- declarațiile succesoriului părții vătămate Ceban I.;
- declarațiile martorilor: Durnescu D., Orlioglo P., Magaleas O., Cotelnic E., Coinac I., Sidorenco B., Sidorenco B., Ceban Gh.;
- declarațiile experților judiciari Lîsîi A. și Fluer N.;
- procesul-verbal de cercetare la fața locului din 22.06.2011 (f.d.38 Vol. I);
- procesul-verbal nr. 03 din 11.07.2011 de cercetare a accidentului de muncă, întocmit de către Inspekția Muncii (f.d.59-61 Vol. I);
- procesul-verbal de ridicare din 02.12.2011, prin care de la Secția de întreținere a căii Basarabeasca ÎS „CFM” au fost ridicate mai multe copii autentificate a ordinelor, fișelor personale, instrucțiunii, dispoziției, certificatului medical etc. (f.d.177 Vol.I);
- procesul-verbal de ridicare din 12.12.2012, prin care de la Secția de întreținere a căii Basarabeasca ÎS „CFM”, a fost ridicat Registrul de instruire continue în domeniul securității în muncă forma THY-19 și Fișa personală de instruire în domeniul securității și protecției în muncă a cet. Ceban Vl. (f.d.48 Vol.II);
- procesul-verbal de examinare a obiectului din 13.12.2011, prin care a fost examinată Fișa personală de instruire în domeniul securității și protecției în muncă a cet. Ceban Vl. și Registrul de instruire continuă în domeniul securității în muncă forma THY-19, ordonanța de recunoaștere a corpurilor delictive din 13.12.2011(f.d.49 Vol.II);
- raportul de expertiză medico-legală nr. 474 din 01.02.2012 prin care se constată, că conform datelor din fișa medicală, decesul cet. Ceban Vl. a.n.09.02.1976 a survenit la 25.06.2011 ora 19.10. Cauza decesului a fost vătămarea corporală gravă, periculoasă pentru viață, provocată de trauma craniu-cerebrală, complicată cu bronhopneumonie purulentă, confirmate prin rezultatele examinărilor macro-și microscopic (f.d.95-101 Vol.I);
- raportul de expertiză (în domeniul protecției muncii) nr. 230/12 din 13.02.2012 prin care se constată, că lucrările de descărcare manuală a traverselor din beton armat „KIII P65” de pe platforma nr. 44384543, la km 237 interval de cale ferată Greceni-Vulcănești,

efectuate la data de 22.06.2011, nu corespund normelor tehnicii securității muncii. La efectuarea lucrărilor de descărcare manuală a traverselor din beton armat „КПІІ P65” de pe platforma nr. 44384543, la km 237 interval de cale ferată Greceni-Vulcănești, efectuate la data de 22.06.2011, de către conducătorul de lucrări nu au fost respectate cerințele Instrucțiunii nr. 5 privind securitatea și sănătatea în muncă pentru montorii de cale ferată, maistrul de linie, șefului de sector, pct. 3.71 prin care încărcarea, descărcarea, transportarea traverselor din beton armat se efectuează doar cu utilizarea mașinilor, mecanismelor sau dispozitivelor speciale. Astfel, de către conducătorul de lucrări, nu a fost aleasă modalitatea corespunzătoare de descărcare a traverselor din beton armat de pe platforma nominalizată. Responsabilitatea pentru respectarea cerințelor actelor normative, regulamentelor și instrucțiunilor de securitate a muncii în cadrul unităților o poartă persoană, desemnată prin ordin în atribuțiile căreia intră efectuarea instruirii în domeniul securității și sănătății în muncă, precum și exercitarea controlului asupra respectării de către toți angajații a legislației, normelor și regulilor de securitate și sănătate în muncă. De regulă, asemenea atribuții revin conducătorului sau organizatorului locului de muncă și persoanei responsabile de tehnica securității și sănătății în muncă. (f.d.126-134 Vol. II);

- raportul de expertiză grafoscopică nr. 04 din 11.01.2012 prin care se constată, că semnăturile din rubrica „подпись рабочего прошедшего обучение” la capitolul II „Instruirea la locul de muncă” și semnăturile în capitolul III „Instruirea periodică” rubrica nr. 5 „Semnătură muncitorului instruit” coloana (5) din fișa personală de instruire în domeniul securității și protecției în muncă a cet. Ceban Vl., din data de 26.11.2009, 31.05.2010, 14.06.2010, 30.06.2010, 07.10.2010, 02.11.2010, 21.01.2011 și semnăturile din numele lui în registrul de instruire continuă la data de 28.11, 23.04, 07.05, 10.05 sunt executate de cet. Lomanovschi A. Celelalte rămase de altă persoană. Semnătura în rubrica „semnătura muncitorului instruit” în rubrica nr. 5 la data instruirii 09.02.2010 a fișei personale pe numele cet. Ceban Vl. este executată de cet. Pavlenco A. De Pavlenco A. sunt executate și semnăturile din numele cet. Ceban Vl. în Registru de instruire continuă domeniul securității în muncă pe paginile lui la data de 29.03, 30.03, 31.03, 01.04, 03.04, 05.04, 07.04, 08.04, 11.04, 12.04, 14.04, 15.04, 18.04, 19.04, 20.04, 21.04, 22.04, 24.04, 26.04, 27.04, 28.04, 29.04, 30.04, 03.05, 04.05, 05.05.2011. (f.d.221-226 Vol.II);

- Instrucțiunea nr. 5 pentru protecția și securitatea muncii la Secția de întreținere a căii Basarabeasca filiala ÎS „Calea Ferată din Moldova” aprobată prin ordinul nr. 99 din 28.04.2010, la pct. 1.2 se constată, că pe parcursul lucrului montorul de cale ferată este supus instruirii periodice în domeniul securității și protecției în muncă, precum și expertizării medicale. (f.d.116-141 Vol. I);

- copia ordinului nr. 159 din 01.09.2009 prin care s-a constatat că, Tomac L. a fost transferat în funcția de maistru superior sectorul 2 la Secția de întreținere a căii Basarabeasca filiala Î.S „Calea Ferată din Moldova”.(f.d.223 Vol. I);

- copia dispoziției nr. 285 din 16.06.2011 și în baza planului de lucrări anuale de schimbare a traverselor la data de 22.06.2011, s-a constatat că Tomac L.- șeful de sector la Secția de întreținere a căii Basarabeasca filiala Î.S „Calea Ferată din Moldova” a fost numit

responsabil de asigurarea securității circulației și efectuarea lucrărilor de schimbare a traverselor pe segmentul Greceni-Vulcănești la data de 22.06.2011. (f.d.250 Vol. I);

- copia Fișei de post a maistrului superior de sector la calea ferată, conform căruia maistrul superior este obligat să cunoască regulile și normele securității și sănătății în muncă și este responsabil de organizarea lucrărilor, amplasarea lucrătorilor, controlul respectării proceselor tehnologice etc. (f.d.235-248 Vol. I);

- copia ordinului nr. 141 din 26.04.2007, prin care s-a constatat că cet. Lomanovschi A. a fost transferat în funcție de maestru de sector la cale ferată. (f.d.204 Vol. I);

- copia Fișei de post a maistrului de sector la cale ferată, conform căruia, ultimul este conducătorul nemijlocit al efectivului subordonat, responsabil de securitatea circulației, organizarea procesului tehnologic, instruirea brigadierilor și muncitorilor în domeniul respectării normelor de securitate și protecție muncii. (f.d. 231-234 Vol. I);

- copia ordinului nr. 105 din 20.05.2010 prin care s-a constatat că, cet. Pavlenco A. a fost numit în funcție de brigadier la districtul 8 la Secția de întreținere a căii Basarabeasca filiala ÎS „Calea Ferată din Moldova”.(f.d.190 Vol. I);

- copia Fișei de post a brigadierului, conform căruia se constată, că în subordinea brigadierului sunt montorii de cale ferată și acesta este obligat să aducă la cunoștință subalternilor planul de lucrări să efectueze instruire în domeniul securității și sănătății în muncă, verificarea respectării acestor cerințe, precum și poartă răspunderea pentru încălcarea acestora. (f.d.198-203 Vol. I).

Colegiul penal lărgit, de altfel ca și instanța de apel, conchide că probele administrate în cauză dovedesc indubitabil, că inculpatul Tomac L. împreună cu Lomanovschi A. și Pavlenco A. se fac vinovați de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 183 alin. (2) Cod penal în circumstanțele descrise în rechizitoriu. Astfel, instanța de apel just a soluționat cauza deferită judecătii, examinând toate probele în ansamblu. Tot aici, instanța de recurs amintește că la aprecierea probelor judecătorești sunt independenți, nefiind legați de opinia părților la proces, iar dezacordul unei părți în acest sens nu echivalează cu o eroare ce ar constitui temei de casare a unei hotărâri de judecătorești. Mai mult, instanța de recurs remarcă că, la caz, nu este prezentă nici o discordanță între cele reținute de instanța de apel și conținutul real al probelor cercetate de aceasta.

Față de cele ce preced, Colegiul penal lărgit apreciază că decizia instanței de apel cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, în sensul că argumentele pe care instanța de apel le-a expus în partea descriptivă a deciziei, echivalează cu o motivare corespunzătoare rigorilor și exigențelor expuse în art.6 CEDO.

În același context, Colegiul penal lărgit menționează că, deși art. 6 § 1 al Convenției obligă instanțele judecătorești să-și motiveze hotărârile, totodată Curtea Europeană a clarificat că acest lucru nu impune formularea unui răspuns detaliat la fiecare argument invocat de parte (*Van de Hurk vs. the Netherlands*). Modul în care se aplică obligația de a motiva hotărârile judecătorești poate varia în funcție de natura acestora și trebuie apreciat în lumina circumstanțelor fiecărei cauze în parte. (*Hiro Balani vs. Spain*)

La caz, în opinia instanței de recurs, instanța de apel a acordat deplină eficiență prevederilor legale și a expus argumente temeinice în vederea condamnării inculpaților în

baza art. 183 Cod penal, care coroborează cu probele din dosar, iar critiquele recurenților privitor la greșita interpretare de către instanța de apel a prevederilor din Instrucțiunea nr. 5, fișa de post, declarațiile martorilor, stipulările din Codul muncii și celelalte legi menționate în cererea de recurs, sunt neîntemeiate.

În continuare, referitor la alegația recurenților ce se referă la faptul că, în acțiunile inculpatului nu persistă elementele infracțiunii incriminate, iar instanța de apel eronat a dispus condamnarea lui Tomac L. în baza art. 183 alin. (2) Cod penal, se reiterează că, prin „*neîntrunirea elementelor infracțiunii*”, se înțelege acele cazuri când s-a produs condamnarea unei persoane, însă acțiunile acesteia nu întrunesc elementele constitutive ale infracțiunii respective (persoana nu este subiect al acestei infracțiuni, lipsește latura obiectivă sau subiectivă, sau legătura causală dintre acestea), însă, în cauza deferită judecării o atare eroare nu a fost admisă de instanța de apel, iar starea de fapt reținută și de drept apreciată de către instanța nominalizată, concordă cu circumstanțele stabilite și probele administrate și examinate în cuprinsul hotărârii atacate.

Prin urmare, contrar poziției susținute de recurenți, instanța de recurs statuează că, în speță, reieșind din acțiunile inculpatului și obligațiile funcționale ale acestuia certificate prin fișa de post anexată la actele cauzei, raportate la probele acumulate, se dovedește vinovăția lui Tomac L. de cele imputate prin actul de sesizare a instanței.

Mai mult, Colegiul penal lărgit apreciază ca fiind corectă soluția instanței de apel în partea condamnării lui Tomac L., întrucât aceasta a fost probată indubitabil de către partea acuzării. Astfel, din actele cauzei se constată că la etapa judecării cauzei de către instanța de apel, toate chestiunile ce țin de situația de fapt au fost detaliat discutate în cadrul cercetării judecătorești, după care asupra temeiniciei sau netemeiniciei acestora, instanța de apel s-a expus în partea descriptivă a hotărârii pronunțate. Or, reluarea acestor argumente nu mai este necesară, atît timp cît instanța de recurs se raliază opiniei expuse de instanța de apel, considerînd corectă soluția de condamnare adoptată în privința lui Tomac L. în baza art. 183 alin. (2) Cod penal.

Subsidiar celor expuse, instanța de recurs atrage atenția asupra faptului că încălcarea regulilor privind tehnica securității se poate exprima în diferite forme: neasigurarea instruirii victimei în materia protecției muncii, neorganizarea examenelor la tehnica securității și la normele de exploatare a utilajului, neutilarea tehnică corespunzătoare a tuturor locurilor de muncă, neelaborarea instrucțiunii cu privire la protecția muncii, corespunzătoare condițiilor în care se desfășoară activitatea la locurile de muncă.

Latura subiectivă a infracțiunii prevăzute de art. 183 Cod penal se caracterizează prin imprudență față de urmările prejudiciabile, iar în cele mai frecvente cazuri, motivul infracțiunii analizate constă în superficialitatea manifestată în raport cu îndeplinirea obligațiilor asumate.

Subiectul infracțiunii specificate este persoana fizică cu calitatea specială fie de:

- persoană cu funcție de răspundere sau persoana care gestionează o organizație;
- persoană în a cărei atribuții intră asigurarea respectării regulilor de protecție a muncii în cadrul unității respective.

Prin persoană în ale cărei atribuții intră asigurarea respectării regulilor de protecție a muncii în cadrul unității respective, potrivit art. 11 „Serviciul de protecție și prevenire” al Legii securității și sănătății în muncă, angajatorul desemnează unul sau mai mulți lucrători care să se ocupe de activitățile de protecție și prevenire a riscurilor profesionale în unitate.

În toate ipotezele consemnate, persoana, în ale cărei atribuții intră asigurarea respectării regulilor de protecție a muncii în cadrul unității respective, va evolua în calitate de subiect al infracțiunii specificate în dispoziția art. 183 Cod penal.

În cauza deferită judecării, s-a statuat că Tomac L. în virtutea atribuțiilor sale funcționale descrise în fișa de post, era responsabil pentru organizarea eficientă și neprimejdioasă a muncii prestate de către Ceban Vl., ceea ce nu s-a realizat.

Cu privire la criticele recurențelor în partea ce ține de faptul că instanța de apel a ieșit din limitele învinuirii formulate prin rechizitoriu în privința lui Tomac L., prin aceea că a invocat încălcarea de către inculpat a unor acte normative neindicate în actul de sesizare a instanței, Colegiul penal lărgit le respinge, ca neîntemeiate, și susține argumentele instanței de apel în acest aspect: „... *Ca motiv în vederea achitării inculpaților Lomanovschi A., Pavlenco A. și Tomac L. pe art. 183 Cod penal, instanța de fond a reținut că, la data înaintării învinuirii a fost exclus art. 232 Codul muncii, iar Legea cu privire la protecția muncii nr. 625 din 02.07.1991, a fost abrogată pe data de 14.12.2007, adică până la producerea accidentului, circumstanța de care nu a ținut cont acuzatorul de stat.*

Verificând argumentele instanței de fond cu privire la excluderea art. 232 Codul muncii, la data înaintării învinuirii inculpaților Lomanovschi A., Pavlenco A. și Tomac L. pe art. 183 alin. (2) Cod penal, Colegiul penal constată că, aceste concluzii sunt eronate și ilegale, deoarece amendamentele la Codul muncii, prin care a fost modificat Capitolul II cu excluderea art. 232 Codul muncii, au fost operate prin Legea pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr. 254 din 09.12.2011, publicată în Monitorul Oficial nr. 25-28-79 din 03.02.2012, iar infracțiunea imputată a fost comisă pe data de 22.06-2011, adică până la operarea modificărilor în Codul muncii.

În ceea ce privește Legea cu privire la protecția muncii nr. 625 din 02.07.1991, prevederile acesteia, prin Legea pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr. 280 din 14.12.2007 (intrată în vigoare la data de 30.05.2008, unele articole pe data de 01.01.2010), au fost reflectate într-un șir de acte legislative, aplicabile speței date, mai mult ca atât, abrogarea Legii cu privire la protecția muncii, nu a generat ca efect decriminalizarea acțiunilor inculpaților, deoarece se constată încălcarea de către aceștia a normelor privind securitatea și sănătatea în muncă prevăzute de Legea securității și sănătății în muncă, Hotărârea Guvernului Republicii Moldova pentru aprobarea unor acte normative privind implementarea Legii securității și sănătății în muncă nr. 95 din 05.02.2009 și inclusiv de Instrucțiunea nr. 5 privind securitatea și sănătatea în muncă pentru montatorii de cale, maistrul de cale, șeful de sector la Secția de întreținere căii Basarabeasca filiala I.S. „Calea Ferată din Moldova”, aprobată prin ordinul nr. 99 din 28.04.2010.

Colegiul penal al Curții de Apel Chișinău constată că, victima Ceban Vl., contrar prevederilor legale susmenționate a fost admisă la executarea lucrărilor fără a fi instruit în

domeniul securității și protecției în muncă, deoarece în cadrul urmăririi penale și în instanța de fond cu certitudine s-a stabilit că, semnăturile în fișa personală de instruire în domeniul securității și protecției muncii, în Registrul de instruire continuă din domeniul securității în muncă, din numele victimei Ceban Vl. au fost falsificate de inculpații Lomanovschi A. și Pavlenco A., care au recunoscut vina în comiterea faptei ilegale, motivul plauzibil fiind unicul - eschivarea de la răspunderea prevăzută de art. 183 alin. (2) Cod penal.

În conformitate cu prevederile art. 9 a Legii securității și sănătății în muncă nr. 186 din 10.07.2008, angajatorul este obligat să asigure securitatea și sănătatea lucrătorilor sub toate aspectele ce țin de activitatea desfășurată, din ce rezultă că, inculpații, care erau obligați în virtutea funcțiilor deținute, nu au asigurat securitatea și sănătatea victimei Ceban Vl., angajat în calitate de montor.

În pct. 1.3 din Instrucțiunea nr. 5 pentru protecția și securitatea muncii ai Secției de întreținere a Căii Ferate Basarabeasca, Filiala Î.S. „Calea Ferată din Moldova”, este indicat că, greutatea maximă a încărcăturilor ridicate sau transportate de către montorul de cale ferată pe parcursul lucrărilor neîntrerupte nu poate depăși 15 kg, iar greutatea maximă admisibilă pentru a ridica manual - 30 kg, prevederi care au fost încălcate, de rând cu prevederile pct. 3.63 și 3.71 al aceleiași Instrucțiuni, care prevăd că, descărcarea traverselor de beton se efectuează doar cu utilizarea mașinilor, mecanismelor sau dispozitivelor speciale, ceea ce nu a avut loc, confirmat inclusiv prin Raportul de expertiză în domeniul protecției muncii nr. 230/12 din 13.02.2012, circumstanțe constatate ce combat afirmațiile reprezentantului părții civilmente responsabile, Casian V., precum că descărcarea traverselor de beton se efectuează în mod obișnuit utilizând doar rângile metalice.

Mai mult ca atât, victima Ceban Vl., activând în calitate de montor la calea ferată nu a fost echipat elementar cu casca de protecție la descărcarea traverselor de beton, contrar art. 13 lit. v), x) din Legea privind securitatea și sănătatea în muncă.

Astfel; Colegiul Penal constată cu certitudine că, încălcările admise de inculpații Lomanovschi A., Pavlenco A. și Tomac L. în ceea ce privește respectarea protecției și securității muncii sunt în legătură cauzală directă cu decesul victimei Ceban Vl.”

Reieșind din baza factologică expusă mai sus, se conchide că corect instanța de apel a dispus condamnarea lui Tomac L. în baza art. 183 alin. (2) Cod penal, mai mult, instanța de recurs se raliază celor expuse în partea descriptivă a deciziei atacate în vederea motivării acestei soluții, iar criticele părții apărării privitor la interpretarea eronată a prevederilor din Instrucțiunea nr. 5, din fișa de post a inculpatului, precum și coroborarea acestora cu declarațiile martorilor, sunt vădit nefondate.

Pe cale de consecință, în contextul celor relevate, Colegiul penal lărgit conchide că concluziile la care a ajuns instanța ierarhic inferioară privitor la vinovăția inculpatului sunt corecte și corespund materialului probator administrat și cercetat în cadrul ședinței instanței de apel.

În virtutea considerentelor consemnate în partea descriptivă a prezentei decizii, constatînd că în cauză există o concordanță deplină între probele administrate și situația de

fapt stabilită de instanța de apel în privința inculpatului Tomac L. și nefiind identificată de instanța de recurs prezența vreunei erori judiciare, care ar putea servi drept temei de casare a deciziei recurate, Colegiul penal lărgit consideră ca fiind neîntemeiate criticile formulate de recurenți în cererea de recurs ordinar deferit spre examinare, cu menținerea deciziei Curții de Apel Chișinău în latura penală.

10. În conformitate cu art. 435 alin. (1) pct. 1) și pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit

D E C I D E:

Respinge, ca inadmisibil, recursul ordinar declarat de inculpatul Tomac Leonid Victor și avocatul acestuia Cociu Mihail, cu menținerea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 05 iunie 2015 în partea condamnării lui Tomac Leonid Victor în baza art. 183 alin. (2) Cod penal la 4 ani închisoare, cu privarea de dreptul de a exercita activitate în domeniul construcției pe un termen de 1 (unu) an și cu suspendarea condiționată a executării pedepsei pe un termen de probațiune de 2 (doi) ani, în temeiul art. 90 Cod penal.

Admite recursul ordinar declarat de succesorul părții vătămate Ceban Ina și avocatul acesteia Todorov Maxim, casează parțial decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 05 iunie 2015, în partea soluționării acțiunii civile înaintate de Ceban Ina privind recuperarea prejudiciului moral cauzat prin infracțiunea comisă de Tomac Leonid, Lomanovschi Aurel și Pavlenco Anatoli, cu dispunerea rejudecării cauzei în această parte de către Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

În rest decizia instanței de apel se menține fără modificări.

Decizia nu se supune căilor de atac.

Decizia motivată pronunțată integral la 01 iunie 2016.

Președinte

URSACHE Petru

Judecător

NICOLAEV Ghenadie

Judecător

TIMOFTI Vladimir

Judecător

ALERGUȘ Constantin

Judecător

TOMA Nadejda